

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
 Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

Steagul de luptă al lui Avram Iancu – o dezbatere neclarificată

Dr. Ionuț ȚENE

Steagul de luptă a legiunii lui Avram Iancu a fost expus la Cluj-Napoca anunțau ziarele în anul de grație 2016. Atunci presa locală și centrală s-a aprins în ample dezbateri despre acest steag de luptă al lui Avram Iancu. Martorii timpului și istoricii specializați pe biografia lui Avram Iancu nu au scos până în 2016, la lumină, existența unui steag de luptă al eroului. Un cadou primit în 2013 de către un politician de la un moș a devenit subiect mai mult de dezbatere jurnalistică, decât istoriografică. Istoricii timpului au reținut doar steagul de pe Câmpia Libertății de la Blaj din 15 mai 1848 în culorile alb, roșu și albastru, motiv de acuzații inventate ale presei maghiare de atunci, că s-a arborat steagul rusesc, ca o complicitate a unei posibile "frății ortodoxe" dintre românii ardeleni și ruși. Steagul de luptă aparținând unei legiuni a lui Avram Iancu a fost expus la Cluj-Napoca în 2016 în clădirea Casino și am avut onoarea și privilegiu să prezint public momentul din partea autorităților locale. Presa a marcat evenimentul. Iată ce scriau ziarele de acum câțiva ani: a fost "expus astăzi la Cluj-Napoca, la Clădirea Casino din Parcul Central. Evenimentul face parte dintr-un turneu de promovare a obiectului autenticat, care va fi scos la licitație de către Artmark. Dr. Ionuț Țene, istoric și reprezentant al Primăriei Cluj-Napoca, a realizat o prezentare a drapelului în fața jurnaliștilor clujeni. Potrivit acestuia, steagul expus, chiar dacă nu este drapelul de luptă a lui Avram Iancu, simbolizează unitatea în spirit a tuturor românilor de la acea vreme, identificată

prin tricolorul țesut pe pânză. Steagul prezentat are la bază un prapor de biserică ortodoxă din munții Apuseni, realizat din pânză și fire de argint. Istoricul consideră că cel mai probabil steagul a aparținut unei legiuni formate în mare parte din țărani, care nu puteau fi îmbărbătați prin idealuri mai abstracte, precum dreptatea, ca cei implicați în Revoluția Franceză, astfel încât obiectul întruchipează un simbol religios. Deși nu este drapelul de luptă al lui Avram Iancu, și acest steag a fost fluturat în luptele împotriva lui Hatvany. Expoziția deschisă astăzi clujenilor are legătură și cu viața Crăișorului Munților, care a locuit și a studiat la Cluj, iar tot aici, la Dieta de la Cluj a spus că nu cu vorbe, ci cu lancea lui Horia se apără drepturile românilor. Marius Hangan, reprezentantul casei de licitații Artmark a afirmat că mâine steagul legiunii lui Avram Iancu va fi expus la Brașov, iar în cele din urmă la Alba Iulia. El a menționat că și-ar dori ca un român cu suflet mare să achiziționeze steagul, care ar putea fi cedat în custodie inclusiv unui muzeu public.” Steagul a fost donat lui Corneliu Vadim Tudor de către un moș din zona Câmpeniului. Artmark a încercat să-l scoată la licitație și în anul 2013, însă procedura a fost anulată după ce fostul primar al Clujului, Gheorghe Funar, a susținut că steagul a fost donat de fapt PRM-ului, nu personal către tribun” (<https://www.napocanews.ro/2016/01/steagul-de-lupta-a-unei-legiuni-a-lui-avram-iancu-a-fost-expus-la-cluj-napoca.html>).

Replica științifică a venit atunci, imediat, din partea a doi istorici reputați clujeni. Atât Vasile Lechințan, cercetător la Arhivele Statului, cât și istoricul Gelu Neamțu, susțineau că în acea vreme, culorile specifice românilor nu erau roșu, galben și albastru. ”Primele culori care au apărut pe steagul românilor au venit din Munții Apuseni. Moșii au venit la Blaj cu steaguri în culorile roșu, alb și albastru. După ce au folosit aceste culori au fost probleme în cadrul Dietei Transilvania, deoarece grofii și baronii i-au acuzat pe români că și-au luat steagul rușilor și al sârbilor. Barițiu a fost direct implicat în acest scandal”, spune Gelu Neamțu. Istoricul a publicat de asemenea un studiu amplu, ”Simboluri Naționale din Timpul Revoluției de la 1848” care tratează chiar astfel de probleme, precum cea a culorilor steagului. Discutându-se despre Adunarea Națională de la Blaj, în studiu scrie: ”Adunarea era marcată de numeroase steaguri românești (roșu, alb, albastru). Pe ele se aflau diverse inscripții: Virtutea Română Reînviată, Libertate și independență națională, Credința ne-nfrântă către națiune și tron, Nicio uniune cu țara ungurească”. Drapelul, un simplu prapor este un simplu prapor și nu a fost steagul lui Avram Iancu afirmă în 2016 doi istorici clujeni de prestigiu specializați în biografia lui Avram Iancu. Deși reprezentanții casei de licitații au încercat să dea un simplu prapor de biserică drept un drapel important pentru istoria românilor, specialiștii spun că nu este altceva decât atât: un prapor.” Părerea mea, conform documentelor, fiindcă există corpusuri de documente în care se spune clar că steagul românilor la 1948 avea culorile roșu, alb, albastru. Nu se pomenește de altceva. Părerea mea este că nu-i altceva decât un simplu prapor de biserică”, explică Gelu Neamțu. ”Eu cred că e un respectabil prapor cu tricolorul românesc, dar nu poate fi al unei legiuni a lui Avram Iancu tocmai pentru că are această formă de prapor”, spune Vasile Lechințan. Deși în Evul Mediu se obișnuia ca drapelurile de luptă să fie purtate la bătălii, istoricul Vasile Lechințan susține că în acea perioadă oamenii nu aveau timp să poarte drapele la luptă, iar legiunile nu aveau sedii unde ar fi putut să le țină. ”În plus, pe vremea aceea nu umblau ca și în Evul Mediu cu drapelele la luptă. Atunci nu aveau timp de așa ceva pentru că trebuiau să atace inamicii și nu aveau timp să umble cu prapori în luptă. Sau să spunem că ar fi avut un drapel.

Dar unde l-ar fi ținut?”, spune Vasile Lechințan. (https://www.monitorulcj.ro/actualitate/50680-drapelul-lui-avram-iancu_-o-mare-teapa_-ce-spun-istoricii-despre-obiectul-care-urmeaza-sa-fie-scos-la-licitatie-drept-%E2%80%9Dun-obiect-de-patrimoniu-national%E2%80%9D-). Istoricii clujeni sunt contraziși totuși de existența steagului tricolor roșu, galben și albastru al românilor transilvăneni aflat la Muzeul Național de Istorie în colecție din 1971, conform istoricului Augustin Mureșan. (<https://uzpr.ro/15/09/2023/steagul-revolutionarilor-romani-din-transilvania-de-la-1848-opinii/>).

ADVERTISING

Un om de afaceri Adrian Thiess a cumpărat în acel an (2016) așa-zisul drapel de luptă al unei legiuni a lui Avram Iancu – achiziția fiind „un efort a 20 – 25 de persoane” – și anunța că intenționează să expună acest obiect în mai multe orașe din țară. „Nu l-am licitat eu pentru mine personal. Împreună cu prieteni, parteneri de afaceri, amici am considerat că este un bun național. Este vorba despre cel mai

mare erou național al românilor din Transilvania”. Steagul de luptă al unei legiuni conduse de Avram Iancu în timpul Revoluției Române din anii 1848-1849 a fost admirat de clujeni timp de o lună în Piața Avram Iancu din centrul Clujului, cu sprijinul autorităților locale. Ceremonialul de amplasare a drapelului de luptă s-a desfășurat în Piața Avram Iancu, pe platoul pietonal din fața statuii. S-a intonat atunci la evenimentul festiv Imnul Național, după care Mitropolitul Clujului a oficiat o slujbă de Te-Deum în fața oficialităților și a cetățenilor prezenți.

ÎPS Andrei a vorbit cu acest prilej despre moștenirea pe care Avram Iancu a lăsat-o, îndemnându-i mai ales pe conducătorii acestei țări să-i urmeze exemplul și să lupte pentru fericirea națiunii. Au urmat discursurile istoricilor și a oficialităților locale care au prezentat pe scurt viața viteazului moț și și au făcut o incursiune istorie, explicând proveniența acestui drapel. A participat la festivitate și primarul Clujului Emil Boc, care a afirmat că expunerea drapelului de luptă al lui Avram Iancu în centrul Clujului are un rol simbolic, și anume acela de a le arăta românilor că au toate motivele de a se mândri cu țara lor. Pictat pe piele, drapelul este considerat o raritate absolută, fiind datat de la jumătatea secolului al XIX-lea de către specialiști. (<https://www.mitropolia-clujului.ro/steagul-de-lupta-a-lui-avram-iancu-expus-in-piata-ce-i-poarta-numele-din-centrul-clujului>).

Dezbaterea despre existența steagului de luptă al lui Avram Iancu descoperit publicului larg abia în 2013 și expus publicului în 2016 nu s-a transformat într-o dezbatere istoriografică, ci doar jurnalistică. Nu este exclus ca prefectii și tribunii lui Avram Iancu în spiritul creștin al românilor din Țara Moșilor să fi ieșit la luptă cu un astfel de prapore pentru însuflarea curajului și afirmarea credinței. Deocamdată documentele istorice nu confirmă faptul că steagul expus la Cluj-Napoca a fost cu adevărat steagul de luptă al lui Avram Iancu. Nu este exclus ca totuși acesta să fi fost ținut de un lăncier, pușcaș sau chiar de Avram Iancu în mână, ca un simbol de afirmare a credinței românilor, pe timpul asediului cetății Munților Apuseni de revoluționarii maghiari din iarnă până în toamna anului 1849. Pe de altă parte, în octombrie 2013, Ministerul Culturii (MC), condus la momentul respectiv de ministrul Daniel Barbu, anunța că ministerul sau o altă instituție publică ar putea să achiziționeze acest „prețios obiect”, în cazul în care se va confirma că steagul a aparținut lui Avram Iancu. Această afirmație a rămas însă doar la stadiul de intenție, nefiind demarată nicio procedură din partea Ministerului Culturii pentru achiziționarea acestui drapel, dar nici o analiză de certificare din partea instituției. (<https://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/drapelul-lui-avram-iancu-de-madalina-cerban-15062706>)

Privind steagurile tricolore transilvănene prezente la adunarea de la Blaj, există unele mărturii care menționează existența unui tricolor compus din culorile „vânăt, roșu, alb” – fețe luate după îmbrăcământul poporului român, cari totodată erau și culorile cele vechi ale Transilvaniei...” cum a fost, de pildă, „flamura cea mare a națiunii române”, descrisă de Al. Papiu Ilarian (Alexandru Papiu Ilarian, *Istoria românilor din Dacia superioară, vol. II*, Viena, 1852, pp. 221-224). Acest autor semnaleză arborarea la adunare a mai multor steaguri naționale cu inscripții diferite, fără a menționa culorile componente. Încă de la 1834, domnul Al. Ghica a primit firman de la turci să arboreze pe corăbiile valahe Tricolorul: roșu, galben și albastru. Românii din Ardeal au luptat sub flamurile roșu, galben și albastru și, totuși, la Blaj un grup de tineri conduși de Ioan Cavaler de Pușcariu veneau cu un imens drapel în culorile, care le avea steagul Rusiei, fapt ce a creat o reacție virulentă critică a nobililor revoluționari maghiari și dezacordul temător al Curții de la Viena. („Notițe despre întâmplări contemporane” scrise de Ioan Cavaler de Pușcariu, Sibiu, 1913 și Nicolae Josan, Ioan Pușcariu, 1824-1912. Viața și activitatea, Muzeul Național al Unirii, p. 33 – 36).

Din informațiile deținute până în prezent, nu se păstrează niciun steag care să aibă culorile roșu, alb și albastru, toate cele care au ajuns până la noi, au tricolorul alcătuit din culorile roșu, galben și albastru. Mai mult, în tradiția păstrată de transilvăneni, ca și de bucovineni, de altfel, în întreaga perioadă cuprinsă între anii 1850 și 1918, aflăm tricolorul românesc – roșu, galben și albastru. În Suvenire contemporane, București, 1888, totuși George Sion afirma că la Blaj steagul pașoptiștilor ardeleni era albastru, alb și roșu (Ioan G. Sbierea, *Ceva despre tricolorul românesc*, Cernăuți, 1899, pp. 3-4; Constantin Berariu, *Tricolorul românesc*, Cernăuți, 1901, p. 13; „Calendarul Minerva pe anul 1905”, București, pp. 218-227; A. Bunea, „Steagul poporului român din Transilvania în revoluția din 1848-1849”, în *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie, Cluj*, XII, 1969, pp. 37-52; J. N. Mănescu, *Cu privire*

la vechimea tricolorului românesc, București, 1974, p. 6; Maria Dogaru, Augustin Mureșan, „Drapelul este însăși România. File din istoria tricolorului”, în *România Pitorească*, nr. 5 (185), 1987, p. 7). Tricolorul aflat la Muzeul Național de Istorie din București este însă roșu, galben și albastru.

Culorile steagului erau dispuse orizontal, nu vertical. Pe o față a flamurii, pe fâșia de culoare galbenă se află aplicată, tot din mătase, inscripția cu litere mari de culoare roșie: „3/15. MAIU. 1848”, ce indică data (ziua, luna și anul) la care pe Câmpia Libertății de la Blaj a avut loc adunarea românilor transilvăneni pentru drepturi naționale și dreptate socială. Tradiția spune că cetele de moți, sub conducerea lui Avram Iancu, au participat la adunare sub flamura acestui steag. (vezi Gen. Radu Rosetti, „Știri mărunte și note relative la istoria armamentului la noi, Când s-a adoptat steagul tricolor la noi”, în *Analele Academiei Române, Mem. Secț. Ist., Seria III, tom. XI, 2, București, 1930, p. 10 și p. 32; Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”, Corespondență privitoare la drapele, dos. nr. 11/1936 p. 64).*

O mărturie a lui Al. Ciura ne arată că pentru Avram Iancu, Tricolorul era ca pentru munteni și moldoveni, în culorile: roșu, galben și albastru, iar steagul cu alb de la Blaj doar o „întâmplare”.

Iată ce scria la începutul secolului trecut Al. Ciura: „În podul casei lui Iancu, la o tindă, s-a păstrat un stindard albastru-galbin-roșu, folosit în luptele de la Abrud. Ruda steagului era luată de la armata lui Hatvany, purtând culorile ungurești. Faptul că Avram Iancu a luptat sub steagul în culori naționale, e fixat prin declarația tovarășului său de arme, caporalul Gavril Bădău, declarație existentă, făcută în fața primăriei comunale Vidra” (Al. Ciurea, *Povestire pe scurt a vieții lui Avram Iancu*, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2003).

În acest context analitic, autenticitatea steagului de luptă al lui Avram Iancu de la 1848-1849 rămâne o chestiune istoriografică încă neclarificată. Un prapore de biserică în culorile roșu, galben și albastru exprimă mai degrabă caracterul religios și popular a mișcării revoluționare din Munții Apuseni. Steagurile bisericesti sau praporii (prapurii) sunt obiecte de cult păstrate în biserici, pe care suntem obișnuiți să le vedem purtate la înmormântări, la pelerinaje și procesiuni. Steagul de luptă al lui Avram Iancu s-a scos din biserică de către moți în mijlocul bătăliilor pentru apărarea credinței și libertății românilor. Praporele tricolor unele, la 1848-1849, crezul religios cu libertatea națională. Dar, însă, privind această cercetare, la ora actuală, suntem, ca și abordare istoriografică, doar la teorii și ipoteze.